

Datum van inontvangstneming : 09/02/2024

Zaak C-769/23

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

13 december 2023

Verwijzende rechter:

Consiglio di Stato (Italië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

5 december 2023

Verzoekende partij:

Mara soc. coop. a r.l.

Verwerende partij:

Ministero della Difesa

Gruppo Samir Global Service Srl

[OMISSIS]

ITALIAANSE REPUBLIEK

De Consiglio di Stato (hoogste bestuursrechter, Italië),

Afdeling rechtspraak (Vijfde kamer)

heeft de navolgende

BESLISSING

gegeven op het beroep [OMISSIS] ingesteld door

Mara soc. coop. a r.l. [OMISSIS];

tegen

Ministero della Difesa (ministerie van Defensie) [OMISSIS] Gruppo Samir Global Service s.r.l. [OMISSIS];

tot vernietiging

[OMISSIS] van vonnis nr. 6259/2023 van de Tribunale amministrativo regionale per il Lazio – Roma (bestuursrechter in eerste aanleg Latium – Rome, Italië; hierna: „TAR Lazio”), kamer I, gewezen tussen partijen;

[OMISSIS] [*standaardformules*]

I) *FEITEN*

1. - Bij het besluit tot aanbesteding van 14 juli 2022, waarvan de vooraankondiging is gepubliceerd in het supplement op het Publicatieblad van de Europese Unie van 29 december 2021 (PB 2021/S 253-672319), heeft het Ministero della Difesa op grond van artikel 60 van het (destijds geldende) decreto legislativo 18 aprile 2016, n. 50, Codice dei contratti pubblici (wetsbesluit nr. 50 van 18 april 2016, wetboek overheidsopdrachten: hierna: „wetsbesluit nr. 50/2016”) een open procedure binnen de EU ingeleid voor de aanbesteding van de dienst van occasionele en dringende ongeschoolde arbeid, al dan niet in verband met vervoer voor, onder andere, centrale en perifere behoeften van dit Ministero, in 2023 (aanbesteding nr. 3144713), verlengbaar voor drie jaar, verdeeld in negen percelen.

De onderhavige zaak betreft de procedure voor perceel nr. 6 (CIG 9351659124 - NUTS-code ITH41), „*Aeronautica Militare area nord*” (militaire luchtmacht noordelijke regio), met een waarde van 532 786,89 EUR (geraamde totale basiswaarde van de aanbesteding: 5 200 565,31 EUR, exclusief btw en/of andere belastingen en wettelijke bijdragen). Met het oog op de communautaire drempel, en dus overeenkomstig artikel 35 van wetsbesluit nr. 50/2016, was in het bestek de waarde van dit perceel – inclusief de bedragen voor eventuele verlengingen – vastgesteld op een totaalbedrag van 3 463 114,72 EUR, exclusief btw (en was de totale waarde van de opdracht, eveneens voor de toepassing van de communautaire drempel, vastgesteld op 33 803 674,52 EUR, exclusief btw).

In de aanbestedingsregels was bepaald dat de opdracht werd gegund op basis van het criterium van de laagste prijs als bedoeld in artikel 95, lid 4, onder b), van wetsbesluit nr. 50/2016, aangezien het een dienst met gestandaardiseerde kenmerken betrof. De korting mocht alleen worden geboden op de meerprijs ten opzichte van de aanbestedingswaarde en dienaangaande bepaalde artikel 17, lid 2, van het bestek het volgende: „*gezien het feit dat het gevraagde kortingspercentage uitsluitend op de meerprijs zal worden toegepast, blijven de arbeidskosten ongewijzigd, aangezien de lonen van de tewerkgestelde werknemers worden uitbetaald op basis van de sectorale collectieve arbeidsovereenkomst. Daarmee is dus voldaan aan de doelstellingen van artikel 50 van wetsbesluit nr. 50/2016, die in wezen ertoe strekken de werkgelegenheidsniveaus te waarborgen en werknemers te beschermen door de nationale cao toe te passen.*”

De opdracht voor perceel nr. 6 werd gegund aan de verzoekende partij, Mara soc. coop. a r.l., die een korting van 100 % had aangeboden. Een andere concurrent, Gruppo SAMIR Global Service s.r.l., had eveneens een korting van 100 % aangeboden, net als nog een andere concurrent. De opdracht werd evenwel bij loting aan Mara gegund [OMISSIS].

II) PROCEDURE IN EERSTE AANLEG

2. – Gruppo SAMIR Global Service s.r.l. is vervolgens bij de TAR Lazio opgekomen tegen de gunning van de opdracht aan haar concurrent [OMISSIS]. [*andere betwiste documenten die niet relevant zijn voor de prejudiciële vraag*] Verzoekster heeft grieven aangevoerd tegen de door de geselecteerde inschrijver ingediende offerte, en subsidiair verzocht om nietigverklaring van de gehele aanbesteding.

[OMISSIS]. [*nationale procedure*]

3. - Bij het bestreden vonnis nr. 6259 van 11 april 2023 heeft de TAR Lazio, kamer I-bis, de primaire vordering van Gruppo SAMIR toegewezen voor zover zij betrekking heeft op het door haar ingeroepen belang, en bijgevolg de aanbesteding voor perceel nr. 6 [OMISSIS] nietig verklaard. [*nationale procedure*]

III) BEROEPSPROCEDURE

4. – In het onderhavig hoger beroep heeft Mara verzocht om herziening van het vonnis in eerste aanleg [OMISSIS]. Zij heeft daartoe twee middelen aangevoerd. Gruppo SAMIR Global Service s.r.l. heeft incidenteel hoger beroep ingesteld.

Met het eerste middel heeft verzoekster met name schending van artikel 95, lid 3, onder a), van wetsbesluit nr. 50/2016 aangevoerd, aangezien de daarin vervatte regel – dat het criterium van de laagste prijs niet voor arbeidsintensieve opdrachten kan worden gekozen – niet van toepassing is op overeenkomsten die daarnaast ook gestandaardiseerde kenmerken vertonen, zoals in casu het geval is. Indien deze bepaling anders werd opgevat, zou zij volgens verzoekster in strijd zijn met het Unierecht, en in het bijzonder met artikel 67 van richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van richtlijn 2004/18/EG (voor de EER relevante tekst). Verzoekster merkt op dat deze Unieregeling tot doel heeft te bevorderen dat prestaties van de beste kwaliteit worden geleverd (in overeenstemming met resolutie nr. 2011/2048[INI] van 25 oktober 2011 betreffende de modernisering van overheidsopdrachten, die werd vastgesteld vóór de goedkeuring van de richtlijnen van 2014) en de voorkeur geeft aan het criterium van de economisch meest voordelige inschrijving; vanuit dit perspectief is de nationale bepaling evenwel in strijd met het evenredigheidsbeginsel, aangezien zij verder gaat dan noodzakelijk is om de doelstellingen van de richtlijn te bereiken. Het criterium van de laagste prijs kan namelijk wel degelijk worden

aanvaard in geval van sterk gestandaardiseerde goederen of diensten, aangezien er in een dergelijk geval niet echt behoefte is aan gedifferentieerde technische offertes. Verzoekster heeft de verwijzende rechter daarom verzocht om een prejudiciële aan het Hof voor te leggen.

5. – [OMISSIS] [nationale procedure]

IV) VASTSTELLING VAN DE LITIGIEUZE SITUATIE EN TOEPASSELIJKE BEPALINGEN

6. – Na de gedeeltelijke beslissing in het onderhavig hoger beroep moet nog de vraag worden beantwoord of in een openbare procedure voor het plaatsen van een opdracht (in casu voor het verrichten van arbeidsdiensten in verband met goederenvervoer) die wordt gekenmerkt door een hoge arbeidsintensiteit maar daarnaast ook gestandaardiseerde kenmerken heeft, het criterium van de economisch meest voordelige inschrijving moet worden gehanteerd, dan wel de aanbestedende dienst daarentegen een beoordelingsmarge heeft om te bepalen of het criterium van de laagste prijs kan worden gekozen.

De relevante nationale bepalingen luiden als volgt:

- artikel 95, lid 3, onder a), van wetsbesluit nr. 50/2016 (ratione temporis van toepassing op de betrokken aanbesteding) luidt: *„Bij de gunning van de volgende opdrachten wordt uitsluitend het criterium van de economisch meest voordelige inschrijving gehanteerd, die wordt vastgesteld op basis van de beste prijs-kwaliteitverhouding.*

a) *opdrachten betreffende sociale diensten en catering voor ziekenhuizen, verzorgingstehuizen en scholen, en betreffende arbeidsintensieve diensten als omschreven in artikel 50, lid 1, met uitzondering van de overeenkomstig artikel 36, lid 2, onder a), geplaatste opdrachten;*

b) *opdrachten voor de gunning van ingenieurs- en architectendiensten en andere diensten van technische en intellectuele aard met een waarde van ten minste 40 000 EUR;*

b-bis) *opdrachten voor diensten en leveringen met een hoog technologisch of een innovatief karakter met een waarde van ten minste 40 000 EUR”.*

- de onder a) genoemde bepalingen luiden als volgt (artikel 50, lid 1): *„Voor de gunning van concessieopdrachten en opdrachten voor werken en diensten anders dan van intellectuele aard, met name die betreffende arbeidsintensieve opdrachten, worden in de vooraankondigingen en aankondigingen van de opdracht en in de uitnodigingen, met inachtneming van de beginselen van het Unierecht, specifieke sociale clausules opgenomen ter bevordering van de baanzekerheid van het tewerkgestelde personeel, door te bepalen dat de geselecteerde inschrijver de in artikel 51 van wetsbesluit nr. 81 van 15 juni 2015*

bedoelde sectorale collectieve arbeidsovereenkomsten moet toepassen. Arbeidsintensieve diensten zijn diensten waarvan de arbeidskosten ten minste 50 % van de totale waarde van de opdracht uitmaken”; [OMISSIS] [tekst van artikel 36, lid 2, onder a), in casu niet relevant];”

- artikel 95, lid 4, onder b), van wetsbesluit nr. 50/2016 bepaalt:

„Het criterium van de laagste prijs mag worden gebruikt: [...] b) voor diensten en leveringen met gestandaardiseerde kenmerken of waarvan de voorwaarden door de markt worden bepaald, met uitzondering van arbeidsintensieve diensten als bedoeld in lid 3, onder a).”

Deze laatste uitzondering is in de wetstekst ingevoerd bij artikel 1, lid 20, onder t), punt 3), van decreto-legge 18 aprile 2019, n. 32 (Disposizioni urgenti per il rilancio del settore dei contratti pubblici, per l’accelerazione degli interventi infrastrutturali, di rigenerazione urbana e di ricostruzione a seguito di eventi sismici) (wetsbesluit nr. 32 van 18 april 2019 houdende dringende bepalingen voor de revitalisatie van de sector overheidsopdrachten, voor het versnellen van infrastructurele ingrepen, ingrepen voor stadsvernieuwing en voor wederopbouw na aardbevingen), met wijzigingen omgezet in wet nr. 55 van 14 juni 2019.

De wet geeft evenwel geen definitie van diensten (of leveringen) met „gestandaardiseerde kenmerken”, maar er kan van worden uitgegaan dat daarmee, althans wat diensten betreft, wordt verwezen naar prestaties met een sterk herhalend karakter die geen ruimte bieden voor persoonlijke inbreng (bijvoorbeeld van technologische of innovatieve aard), met betrekking waartoe moeilijk is voor te stellen dat de concurrent een zodanige bijdrage levert dat de verwachting van een uniforme prestatie wordt gewijzigd; om wille van de kostenefficiëntie en de snelheid van de procedure is daarom toegestaan het criterium van de laagste prijs te hanteren, aangezien het criterium op grond waarvan concurrenten worden vergeleken aan de hand van de beste technische kwaliteit daartoe niet veel zin heeft.

7. – Uit het hierboven geschetste nationale rechtskader blijkt dus dat de aanbestedende dienst met betrekking tot diensten of leveringen met gestandaardiseerde kenmerken de mogelijkheid heeft („mag”) om het criterium van de laagste prijs te hanteren [artikel 95, lid 4, onder b), van wetsbesluit nr. 50/2016]. Daarbij wordt evenwel een uitdrukkelijke uitzondering gemaakt voor „*arbeidsintensieve diensten*”, dat wil zeggen, diensten waarvan de arbeidskosten ten minste de helft van de totale waarde van de opdracht uitmaken (zoals in casu het geval is). In dit laatstgenoemde geval kan volgens artikel 95, lid 3, onder a), uitsluitend het criterium van de economisch meest voordelige inschrijving worden gehanteerd.

De Consiglio di Stato in voltallige zitting, die volgens het nationale recht bevoegd is om conflicten in de rechtspraak over de toepassing van regelgeving op te lossen en daaromtrent rechtsbeginselen vast te leggen [OMISSIS], is verzocht om – in

het kader van een geding dat, zoals de onderhavige zaak, betrekking had op een opdracht met gestandaardiseerde kenmerken die tevens arbeidsintensief was – de verhouding te onderzoeken tussen artikel 95, lid 3, van wetsbesluit nr. 50/2016, dat het criterium van de economisch meest voordelige inschrijving voorschrijft voor arbeidsintensieve diensten, en de lid 4 van die bepaling, dat toestaat om het criterium van de laagste prijs te hanteren voor diensten en leveringen met gestandaardiseerde kenmerken. Dit was nog voordat de wetgever in 2019 de tekst van het voornoemde lid 4, onder b) wijzigde door de uitzondering voor arbeidsintensieve diensten toe te voegen.

In dit verband heeft de Consiglio di Stato in voltallige zitting erop gewezen dat de verplichting om bij de gunning van arbeidsintensieve diensten het criterium van de economisch meest voordelige inschrijving toe te passen is ingegeven door de – volgens de grondwet en het Unierecht inzake overheidsopdrachten prioritaire – doelstellingen van arbeidsbescherming. Daarbij waarschuwde de Consiglio di Stato dat deze doelstellingen niet mogen worden opgeofferd aan technische eisen en discretionaire beslissingsbevoegdheden van de aanbestedende dienst. Om de schijnbare tegenstrijdigheid tussen de leden 3 en 4 van artikel 95 weg te nemen werd bijgevolg het volgende rechtsbeginsel vastgesteld: *„opdrachten voor arbeidsintensieve diensten in de zin van artikel 50, lid 1, en artikel 95, lid 3, onder a), van wetsbesluit nr. 50/2016 worden hoe dan ook gegund op basis van het criterium van de beste prijs-kwaliteitverhouding, ook wanneer zij gestandaardiseerde kenmerken hebben in de zin van lid 4, onder b), van dat wetsbesluit”* (arrest nr. 8 van 21 mei 2019).

8. – Op grond van dit beginsel, dat is bevestigd in latere bestuursrechtspraak in eerste aanleg, heeft de TAR Lazio in het kader van het onderhavige geding vervolgens geoordeeld dat voor de betrokken opdracht – juist omdat deze arbeidsintensief is, zij het met gestandaardiseerde kenmerken – had moeten worden bepaald dat het gunningscriterium van de economisch meest voordelige inschrijving van toepassing was. De TAR Lazio heeft vervolgens geoordeeld dat de bepaling van de *lex specialis* volgens welke het gunningscriterium van de laagste prijs moet worden toegepast, onwettig was en bijgevolg de volledige aanbesteding nietig verklaard.

Met de betrokken aanbesteding worden namelijk enerzijds diensten van *„occasionele ongeschoolde arbeid”* gegund waarvan onomstreden is dat zij gestandaardiseerde kenmerken hebben, te weten eenvoudige *„laad- en loswerkzaamheden, het samenstellen en opdelen van partijen, het op- en afstapelen van binnenkomende en uitgaande materialen, het verplaatsen van materialen, en alle andere werkzaamheden die worden gedefinieerd als gewone arbeid ten behoeve van magazijnen, fabrieken, instanties, marineschepen en/of militaire luchthavens en militaire instanties”* (zie artikel 17, blz. 33, van het bestek), en moeten worden uitgevoerd ten behoeve van het Ministero della Difesa. Anderzijds is eveneens onomstreden dat die aanbesteding wordt gekenmerkt door een hoge arbeidsintensiteit, in die zin dat de beschreven handelingen van laden, lossen en het vervoeren van voorwerpen grote kracht vergen: dat de arbeidskosten

in casu ten minste 50 procent van de totale waarde van de opdracht bedragen zoals omschreven in artikel 50, lid 1, tweede volzin, van wetsbesluit nr. 50/2016, is eveneens een vaststaand feit waarover partijen het eens zijn.

9. – Verzoekster betwist de gevolgtrekkingen van de TAR Lazio en stelt dat het met betrekking tot de voorziene louter materiële verrichtingen en de verplaatsingen van colli – naar hun aard repetitieve en gestandaardiseerde verrichtingen – volstrekt niet nodig is om gedifferentieerde technische offertes te vragen, waardoor de aanbestedingsprocedure onnodig zou worden verzwaard en het grondwettelijk beginsel van goed bestuur zou worden geschonden.

Zoals verzoekster opmerkt moest de korting in de offerte in casu bovendien niet op een basisprijs inclusief arbeidskosten worden toegepast, maar uitsluitend op de meerprijs, bij de berekening waarvan de arbeidskosten echter reeds buiten beschouwing werden gelaten. Zo bepaalt de voorlaatste alinea van artikel 17 van het bestek het volgende: *„De opdracht wordt namelijk weliswaar tegen de laagste prijs gegund, maar gezien het feit dat het gevraagde kortingspercentage uitsluitend op de meerprijs zal worden toegepast, blijven de arbeidskosten ongewijzigd, aangezien de lonen van de tewerkgestelde werknemers worden uitbetaald op basis van de sectorale collectieve arbeidsovereenkomst. Daarmee is voldaan aan de doelstellingen van artikel 50 van wetsbesluit nr. 50/2016, die in wezen ertoe strekken de werkgelegenheidsniveaus te waarborgen en werknemers te beschermen door de nationale cao toe te passen.”*

De korting kon derhalve uitsluitend worden toegepast op de potentiële winst van de onderneming, bij ongewijzigde arbeidskosten: aldus werden de waarborgen met betrekking tot de noodzakelijke bescherming van de bij de opdracht betrokken werknemers geëerbiedigd. Verzoekster merkt op dat daardoor de bescherming van zowel de behoeften van de openbare aanbestedende dienst als de economische voorwaarden en de voorwaarden voor arbeidsveiligheid werd gewaarborgd.

9.1. – Wat het Unierecht betreft, verwijst verzoekster naar artikel 67, lid 2, laatste alinea, van richtlijn 2014/24/EU, waarin het volgende is bepaald: *„De lidstaten kunnen bepalen dat de aanbestedende diensten de prijs of de kosten niet als enige gunningscriterium mogen hanteren of de toepassing ervan beperken tot bepaalde categorieën aanbestedende diensten of bepaalde soorten opdrachten.”* Deze bepaling moet worden gelezen in het licht van het evenredigheidsbeginsel, dat een algemeen beginsel van Unierecht is volgens welke de regels die door de lidstaten worden opgesteld ter omzetting van richtlijn 2014/24/EU, niet verder mogen gaan dan noodzakelijk is voor het bereiken van de doelstellingen van die richtlijn.

Daarnaast is de doelstelling de beste kwaliteit van de prestaties te bevorderen relevant, in het licht van overweging 92 van de richtlijn, waar staat te lezen dat *„[d]e aanbestedende diensten moeten worden aangemoedigd gunningscriteria te kiezen waarmee zij werken, leveringen en diensten van hoge kwaliteit kunnen verwerven die optimaal aansluiten op hun behoeften”*. Met betrekking tot de

toepasbaarheid van het criterium van de laagste prijs – ondanks dat het criterium van de economisch meest voordelige inschrijving de voorkeur geniet – verwijst verzoekster ook naar de resolutie van 25 oktober 2011 betreffende de modernisering van de overheidsopdrachten (2011/2048(INI)), die werd vastgesteld vóór de goedkeuring van de richtlijnen van 2014, waarin het Europees Parlement weliswaar van mening was dat *„het criterium van de laagste prijs niet meer doorslaggevend mag zijn voor de gunning van contracten en dat dit in het algemeen vervangen dient te worden door dat van de economisch voordeligste aanbidding, waarbij ook de totale levenscycluskosten van de betrokken goederen, diensten of werken in aanmerking moeten worden genomen”*, doch erop wees dat dit *„echter niet weg[neemt] dat voor sterk gestandaardiseerde goederen of diensten de laagste prijs wél als het doorslaggevende criterium kan worden gehanteerd”*.

De Italiaanse wetgever heeft dus gebruik gemaakt van de door artikel 67 van richtlijn 2014/24/EU geboden mogelijkheid door vast te stellen dat het criterium van de laagste prijs niet voor het specifieke soort arbeidsintensieve diensten mag worden gebruikt [artikel 95, lid 4, onder b), van wetsbesluit nr. 50/2016], maar dit geldt ook voor het geval dat de opdracht tevens gestandaardiseerde kenmerken vertoont, waarvoor de kwalitatieve aspecten van de prestaties dus niet relevant zijn. Indien in dit laatste geval het criterium van de beste prijs-kwaliteitverhouding verplicht werd gesteld, zou dat duidelijk verder gaan dan noodzakelijk is voor het bereiken van de voornoemde doelstellingen van de richtlijn, en dus in strijd zijn met het evenredigheidsbeginsel.

10. – Volgens de verwijzende rechter moet de door verzoekster gestelde prejudiciële vraag worden voorgelegd aan het Hof, te meer daar hij rechter in laatste aanleg in de zin van artikel 267 VWEU.

Aangezien partijen het, zoals gezegd, eens zijn over de aard van de betrokken opdracht – die betrekking heeft op een arbeidsintensieve dienst, maar daarnaast ook gestandaardiseerde kenmerken heeft (wat betreft de van de arbeidskrachten gevraagde prestaties, die een herhalend karakter hebben) –, is de door verzoekster aangevoerde grief die is toegespitst op schending van het evenredigheidsbeginsel met name relevant met betrekking tot de bepalingen van de aanbestedingsregels waarin in casu is vastgesteld dat het gunningscriterium voor de opdracht het criterium van de grootste korting is, die uitsluitend over de meerprijs moet worden berekend, met uitzondering van de arbeidskosten.

Daar komt nog bij dat de vervulling van de economische voorwaarden en de voorwaarden voor arbeidsveiligheid in de onderhavige zaak reeds is vastgesteld door zowel de aanbestedende dienst, tijdens de tussenprocedure ter verificatie van onregelmatigheden in de inschrijvingen, als de nationale rechter, die de door de verzoekster in eerste aanleg aangevoerde middelen waarmee de rechtmatigheid van de inschrijving van de geselecteerde inschrijver juist in verband met de schending van het minimumloon werd betwist, heeft verworpen.

Een strikte toepassing van de nationale regeling, waarbij het verbod van het criterium van de laagste prijs (voor zover artikel 67 van richtlijn 2014/24/EU dat toelaat) is ingevoerd voor gevallen als die van de onderhavige zaak, zou dus moeten leiden tot nietigverklaring van de aanbesteding, omdat niet is bepaald dat het criterium van de economisch meest voordelige inschrijving van toepassing is, dat in de door verzoekster aangehaalde bronnen van Unierecht zonder meer de voorkeur geniet.

De typische voordelen in verband met de bescherming van werknemers, die normaliter voortvloeien uit het gebruik van dit gunningscriterium, zijn in casu hoe dan ook bereikt, ondanks dat in de aanbestedingsregels de betwiste bepaling van het afwijkende criterium van de maximumkorting is opgenomen, zoals hierboven beschreven. De korting die uitsluitend op de meerprijs wordt toegepast, met uitzondering van de arbeidskosten – terwijl bovendien aan de hand van bestuursrechtelijke en rechterlijke toetsing is vastgesteld dat geen afbreuk is gedaan aan de waarborgen die voor de arbeidsprestaties moeten gelden – leidt derhalve tot de conclusie dat de verplichting om het gunningscriterium van de beste kwaliteit/prijsverhouding te hanteren onevenredig is, aangezien er geen sprake is van aspecten van technische verbetering die de offertes voor gestandaardiseerde diensten in theorie hadden moeten kenmerken.

Hieruit volgt dat de voorkeur van het Unierecht voor het criterium van de economisch meest voordelige inschrijving in de onderhavige zaak niet in overeenstemming lijkt met de redenen die daaraan ten grondslag zouden moeten liggen, en dat de oplegging van dat criterium derhalve een kennelijk buitensporige, onevenredige en ongerechtvaardigde maatregel lijkt te zijn.

V – PREJUDICIËLE VRAAG

11. – In het licht van het voorgaande en gelet op het belang – voor de beslissing op de laatste grief die in de onderhavige zaak is opgeworpen – van de vraag of de voormelde nationale regeling verenigbaar is met de voormelde bepalingen van de Unierecht, verzoekt de verwijzende rechter het Hof om een prejudiciële beslissing op de volgende vraag:

„Verzetten de in de artikelen 49 en 56 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) vastgelegde beginselen van vrijheid van vestiging en het vrij verrichten van diensten, alsmede het [Unierechtelijke] evenredigheidsbeginsel en artikel 67, lid 2, van richtlijn 2014/24/EU, zich tegen de toepassing van een nationale regeling op het gebied van overheidsopdrachten als de Italiaanse regeling die is vervat in artikel 95, lid 3, onder a), en lid 4, onder b), en artikel 50, lid 1, van decreto legislativo nr. 50 van 18 april 2016, zoals die ook voortvloeit uit het rechtsbeginsel dat de Consiglio di Stato in voltallige zitting heeft geformuleerd in zijn arrest nr. 8 van 21 mei 2019, volgens welk het de aanbestedende dienst verboden is om in het geval van aanbestedingen van diensten met gestandaardiseerde kenmerken die tevens arbeidsintensief zijn,

vast te stellen dat het criterium van de laagste prijs als gunningscriterium van toepassing is, zelfs indien in de aanbestedingsregels is bepaald dat de korting uitsluitend mag worden berekend over de meerprijs of de potentiële winst van de onderneming, met uitzondering van de arbeidskosten?”

12. – [OMISSIS] [*lijst van aan de griffie toegezonden stukken*]

[OMISSIS] [*schorsing van het geding*]

Dictum

De Consiglio di Stato, Afdeling rechtspraak, Vijfde kamer,

legt het Hof van Justitie van de Europese Unie een verzoek om een prejudiciële beslissing voor betreffende de in de motivering geformuleerde vraag en [OMISSIS] schorst het geding.

[OMISSIS] [*verzending van stukken*] [OMISSIS] Aldus besloten te Rome op [OMISSIS] 12 oktober 2023 [OMISSIS]